Viite

Asia
HE 227/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

-

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet 3.4. 2014 direktiivin 2014/41/EU rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä (jäljempänä *direktiivi*). Se on pantu Suomessa täytäntöön 28.6.2017 voimaan tulleella lailla rikosasioita koskevasta eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta (430/2017, jäljempänä *EIO-laki*). EIO-lain 3 luvussa säädetään tutkintamääräyksen antamisesta Suomessa. Luvun 22 §:ssä säädetään määräyksen antamiseen toimivaltaisista viranomaisista. Pykälän 1 momentin mukaan direktiivin 2 artiklan c kohdan ii alakohdan mukaisesti Suomessa tutkintamääräyksen voi antaa pidättämiseen oikeutettu virkamies, jolla on tutkinnanjohtajan toimivaltuudet poliisissa, Tullissa tai rajavartiolaitoksessa. Tutkintamääräyksen vahvistaa tällöin syyttäjä. Pykälän 2 momentin mukaan direktiivin 2 artiklan c kohdan i alakohdan mukaisesti tutkintamääräyksen voivat antaa myös syyttäjä, käräjäoikeus, hovioikeus ja korkein oikeus. EIO-lain 20 §:ssä säädetään muutoksenhausta. Pykälän 4 momentin mukaan Suomessa annettuun tutkintamääräykseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Euroopan unionin tuomioistuin on 11.11.2021 asiassa C-852/19 *Gavanozov II* antamassaan tuomiossa todennut, että direktiivin 14 artiklaa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 24 artiklan 7 kohdan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä eurooppalaisen tutkintamääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa ei säädetä mistään oikeussuojakeinosta sellaisen eurooppalaisen tutkintamääräyksen antamista vastaan, joka koskee kotietsinnän ja takavarikoinnin suorittamista sekä todistajan kuulemista videokokouksen avulla. Lisäksi tuomioistuin on todennut, että direktiivin 6 artiklaa, luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan ja SEU 4 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen antaa eurooppalaisen tutkintamääräyksen, joka koskee kotietsinnän ja takavarikoinnin suorittamista sekä todistajan kuulemista videokokouksen avulla, kun kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä ei säädetä mistään oikeussuojakeinosta tällaisen eurooppalaisen tutkintamääräyksen antamista vastaan.

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio koskee kotietsinnän ja takavarikoinnin suorittamista varten sekä todistajan kuulemista videokokouksen avulla annettavia tutkintamääräyksiä. EIO-lain 20 §:n 4 momentin mukaan Suomessa annettuun tutkintamääräykseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Euroopan unionin tuomioistuimen tuomio näyttäisi edellyttävän kyseisen muutoksenhakukiellon

kumoamista ja muutoksenhakuoikeudesta säätämistä ainakin kotietsinnän, takavarikoinnin ja todistajan kuulemisen videokokouksen avulla osalta. Esityksen mukaan ehdotettu muutoksenhakuoikeus koskisi kaikkia Suomessa annettuja tutkintamääräyksiä, eikä rajoittuisi vain kotietsintään, takavarikkoon ja todistajan kuulemiseen videokokouksen avulla

Sisäministeriötä on kuultu hallituksen esityksen valmistelussa ja sisäministeriö kannattaa esityksessä ehdotettuja muutoksia EOI-lakiin. Kuten esityksessä todetaan, muutoksenhakuoikeuden antaminen Suomessa annettuihin tutkintamääräyksiin lisäisi jonkin verran tuomioistuinten, syyttäjien ja esitutkintaviranomaisten työmäärää, mutta tätä ei voida pitää merkittävänä.

Esitys on erityisen kiireellinen, tämä johtuu siitä, että edellä mainitun Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun johdosta tutkintamääräyksien antamisesta kotietsinnän ja takavarikon suorittamiseksi sekä todistajan videokuulemiseksi on väliaikaisesti jouduttu keskeyttämään. Edellä mainituista syistä johtuen on tärkeää, että esitys käsiteltäisiin mahdollisimman nopeasti eduskunnassa.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi